

PREKMURSKI GLASNIK

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
v MURSKI SOBOTI, Aleksandrova cesta 67.
OGLASI STANEJO ZA 1 mm VIŠINE
IN 80 mm ŠIRINE K 1.—

Izhaja vsako nedeljo.

Posamezna številka velja 2 kroni.

NAROČNINA: ZA CELO LETO — 80 K
ZA POL LETA — — — — 40 K
ZA ČETRT LETA — — — — 20 K
ZA 1 MESEC — — — — 7 K

„Éljen Magyarország!“

Napisao: Ivan Rengjeo.

V ponedlek, 19. t. m. ob 10. vöri, gda je ántántna komisija v Mursko Sobotu prišla, se je zagrmelo po Soboti: „Éljen Magyarország“ — živela Madžarska! Té krič je nam prekmurskim Slovencem, šteri smo s težkim srcem čakali Jugoslováne i šteri se veselimo toj novoj zgodovinskoj éri, v obráz pognao krv. Tá elementárna manifestácija čarne dūše i strašno zapelane pámeti je nam edno goréčo pitanje stávil na dnévni réd: kak so mogli ništerni kričati: éljen Magyarország, pa nej: živela Jugoslávija! Zakaj Vogrski orság, ránč té raztrgani, máli, koruptni, grofovski, popovsko hierarhistični pa krvižeden-oficirski Vogrski orság, pa zakaj nej Jugoslávija, tá naša nova domovina? Gde je vzrok tomi i gde so krivci?

Dve momenti igrajo tú glávno vlogo. Prvi je Madžarska s svojimi agitátorji v Prekmurji s centrálom v Murski Soboti. Drugi moment je slabost i birokratičnost civilne oblásti, da nemre parirati z madžaronskimi prekmurskimi korifeji, da s krúhom lúči nazáj tistoga, šteri je njej v obráz plúno, da se z mehкими rukavičnimi rokámi bráni proti madžaronskim boksterskim napádam.

Edno dejstvo si moremo doljzabiti. Ne nájdemo niti ednoga prekmurskoga običnega človeka, šteri v globočini svoje dūše nebi bio Slovenec; prepričan sam, da vsakši páver, siromák i bogši kmet, da velka večina i masa našega prekmurskoga lúdstva slovensko čúti, od gláve do péte v slovenskoj atmosferi živi, i da z pobožnov intencijov, svétov poniznostjov, slovenskim lúdem rojenov potrpežljivostjov gléda na svoje prekmurske po družtvenem stáliši i po mentaliteti višise „gospode“, na madžaronske pope, bivše notáriuše, fiškáliše i na druge madžarske buknjene magnáte, za štere naša slovenska prekmurska politična-civilna uprava má lejpi atribut: „madžaroni“. Ovi so aranžirali to pondelsko teatrálsko igro, i znáno je, da je lúdstvo kak galvanizirano, kak v glávi elektrizirano nastopilo v toj madžaronskoj igri, da je lúdstvo samo izvršilo njihove námene, na kaj so tej „gospodje“ že nej bili zadosta batrivni.

Da mo se bole razmili, poglednimo malo psihologijo prekmurskoga običnega človeka. Karakter, glávni kriterij naše mase je — pravli bi — dūševno robstvo, od madžarske madžarizácijone politike v mehke slovenske prekmurske dūše uceplen helotizem, slúžečki dūh. Naj nam to nišče ne

zameri. Kak erdéča linija, kak plamena žnjora se vleče skoz dūše prekmurske mase eden čaren znak dūševne slabosti i brez samostálnosti. Sád je to špeciélne madžarske národnostne podjarmljive politike. Skoz dugih i dugih let, kak so tatárski Madžari iz Ažije leta 896 prodrli v Europo i so podjarmili cvetéčo slovensko prekmursko Panonijo, gde sta prvle sv. Ciril i Metod včila naše lúdstvo kak trbej orati i Bogá moliti, kak so v njihova srca vlejvali plemenitost i lúbézen do politične i kulturne samostálnosti, té lejpe ideje so ážijaski barbári sistematično iz njuvih dūš vóztrgali, volo njihovo pod svojo volo správlali, njihove lástne slovenske misli odvzéli i na njih oktrojirali svoje politične, pseudo-človeške ideále. Z velkov intenzivnostjov se je gojüo v naši dūšaj té slúžečki dūh, i so že tak daleč prítirali, da v zádjni decenijaj naše madžarske zgodovine so nam že začéli odjémati naš nárvékši národní kinč: naš slovenski jezik. I zbojali so se protipostaviti. Nej čüdo, či so naši slovenski lúdjé popolnoma zgübili v drugi slobodni národaj tak razvijeni peršonski karakter, samostálnost, zavest i znánje od sámoga sebé; i nej čüdo túdi, či naš človek ešče gnes vidi nad sebov tiste „gospode“, šteri so skoz dugih let na njegovi prsaj sedeli. Naš páver ne vüpa na svoje nogé státi; naš páver je v ponedlek nej vüpao kričati „živela Jugoslávija“, ár v svojoj dūševnoj nesamostálnosti nanč nej mislo na to, ka to túdi lejko povej; ár je čüo, da je eden nahujskani i od madžarskoga denárja zapelani agent-provokatör skričo: „Éljen Magyarország“ i lúdstvo je avtomatično, brez vsakše dūševne motivácije, brez vsakšega dalnjega pomišlávjanja za njimi kričalo. To je dobro pripravlen madžarski račun bio z slabov prekmurskov psihologijov. Žalostna je tá pojáva v našem Prekmurji, i našo pedagogijo, našo vzgojilno národno politiko čakajo ešče velke dužnosti vse ove čarne mongolsko-madžarske kriteriume iz čiste slovenske prekmurske dūše odstrániti.

Té dūševni položáj našega lúdstva so izkoristili tisti gospodje, za štere mámo edno imé: Madžaroni. Pa to je tista druga točka, štera je v ponedlek ob desetoj vöri zmágo prinesla madžaronom, slovenskom Prekmurji pa sramoto. Ob svojoj priliki sam vsigdár ostro pisao proti madžaronom, nej iz peršonskega sovráštva, nego iz splošnega interesa za cejlo Prekmurje; proti vsakše madžaronske kolonizácije v Prekmurji (slučaj dr. Czifraka) sam ostro nastopo; vse je zobston bilo. Motto je bio, da té madžaronske parazite trbej vóztrejbiti na prekmurskom tejlí, té notáriuše,

madžaronsko čütéče pope, fiškáliše trbej popolnoma onemogočiti v njihovem škodljivem delovanji. Ár té heterogene hiene onemogočijo dūševno metamorfozo našega lúdstva, ár so tej prokleti Luciferi na poti kristalizácije edne enotne lejpe slovenske nacionálne dūše. Ešče ednok právimo, da smo to nej pisali iz sovráštva, nego iz lúbézni do Prekmurja, naj se samo tú prilike konsolidirajo. Zádjni dogodki so nam pravico dáli. Gospodje, šterim je prva dužnost konsolidirati v nacionálnom poglédí Prekmurje, so nej na dobroj poti. Tej gospodje ne poznajo madžarsko dūšo. Kak so prekmurski Slovenci ponizni, tak so tej gizdávi; kak so oni popústilivi, tak so tej pri svojem protidržávnem rovarenji vzdržilivi; kak naš kmet slovenski moli „Oča naš“, tak tej glásno popejvajo madžarsko himno i „gospodske“ dekle madžarske šopke nosijo v roki; tá dūša je do skrajnosti impertinentna i vsakša popústljivost od stráni civilne oblásti samo povékša njéno moč.

Ona z zadovolstvom primi mehko slovensko roko, ali odzajaj si sáblo brüsi i pod pláščom svéte religije vpošle svoje ovce v front protidržávne agitácije. Tej so dobro, močno organizirani; z dovoljenjem civilne oblásti so si edno močno tvrdnjávo so si zazidali, edno novo Carthago so si postavili, štero je ešče niden javni politični funkcijoner nej mogao notrivzétí. To citadelo madžaronske politike že dve leti bombardira naša politična oblást, kida kamen od kamla z mehкими rokámi i boji se v mrvlinšček notriségnoti. Proste delavce na toj tvrdnjávi zgrábi, ali k tistim, šteri so fundament položili, šteri s svojim peklénskím delom so že cejlo Prekmurje podkopali, nema druge, kak prijázne reči. Té politične zidáre trbej zgrabiti i žnjimi brezsinileno postopati. Samo voditelom (nomina sunt odiosa) trbej tla pod njuvih odvzétí i se cejla močna tá pondelska tvrdnjáva od sebé zrüši. Ár je masa nej madžarska. Prekmurje je ránč tak jugoslovensko kak šterištéč tao Jugoslávije, pa ka ešče več, Prekmurje je ešče klasična zemlja slovenstva.

Ne právimo, da je slovenska uprava brez hib, i da v Kánaáni živémo. Ali vsakši Prekmurec túdi uvidi da zdaj, v takšoj družtvenoj evoluciji živémo, v šteroj ešče po velkoj bojni vse vré, štera v sebi nosi lejpo bodočnost, ali túdi izmučeno preteklost. Prekmurci na toj točki mámo močno volo zazidati nam takšo novo domovino, gde mo vsi zadovolni. Pa zdaj na toj točki naše evolucije či dale pústimo delati té iscecálce lúdstva, nás podkápajo; či mo dale trpeli to rovarsko delo, nam pálik na hrbet zrastejo.

V interesi cejluga prekmurskoga ljudstva je, da se od toga pijanoga devetnajstoga pondelka naprej vodi močno i brez obzirno čiščenje madžaronske augiasove štale, i da si od dane pondelske lekcije inerođajni činiteli svoje konsekvence potégnejo. Skrajni čas je, ar je vora dvanajset odbila! Kak se nam milijó zapelani naši ljudjé, tak se nam roke v pesnico stisnejo na udar, na močen udar na madžarskoj hiéni.

„Carthaginem esse delendam! . . .“

Razmejitev v Prekmurji.

Ob 12. vóri dne 15. tega meseca je razmejitvena komisija določila in pustila zabiti v njéni navzočnosti obmejní kolek, štéri je postávljen v tromejni kot med občinami Trdkova, Toka, Gornji Senik. Té mejnik stoji na prostori, kjer ste stákajo v smislu trianonske in sentgermainске mirovne pogodbe meje Austrije, Ogrske in Jugoslávije.

Lepi dén je bio, gda se je ob navzočnosti oficijelnih zastopnikov držav Angleške, Francoske, Japánske, Itálije, Jugoslávije in Ogrske izvršio té zgodovinski čin. Votlo so odmevali udarci sekire, s šterov je jugoslovenski orožnik zabijao té obmejní kolek, na mesto, šteroga je določila komisija. Tiho in zamišljeno so stáli článi komisije in poslušali odmeve, ki so se v gozdni tišini razlegali daleč na okrog. Oprt z roko v bok je strmél v zrák zastopnik ogrske države g. polkovnik Vassel. Ne poznamo njegovih misli, ki so njemi téčas prihájale, gotovo pa so njemi vstajali spomini na nekđaj veliki in mogočni »Magyarország«, štéri z svojo nesrečno politiko nosi največjo krivdo na krvavi svetovni vojni. Slučaj je hotel, da je komisija za razmejitev napram Madžarski začela svoje delo rávno v Prekmurji, na toj stárodávni slovenski zemlji, na štéroj sta nekđaj vládala slovenska knéza Pribin in Kocel, dokéč ogrska vláda, štéra si je prilástila oblást nad temi kraji dolgo vrsto stoletij ni hotela niti priznati, da tú v Prekmurji biva slovenski rod, čistokrvni potomci panonskih Slovencev. Pri ljudskih štetjih se je naše ljudstvo štelo med »drúge« (to je Vende in cigáne) in tak na umeten način hotelo izbrisati sled slovenstva. Pa kak se pride vsaki slepariji enkrat na dén, tak so túdi nadúti in sholi ogrski magnáti ni mogli za vedno zatajiti Slovencev v Prekmurji.

Bratje Slovenci onstran Mure, Hrváti in Srbi, so po dokončani vojski in národnem ujedinenju in prevrati 1918. leta zečeli takoj misliti na prekmurske Slovence ter storili mirovni konferenci v Parizi zahtevo, da se te »vogrské Slovence« priklopi njihovi národní držávi Jugosláviji. To zahtevo smo podpirali i mi zavedni Slovenci etestrán Mure z nebroj resolucijami in zahtevami, so podpirali naši dobrovoljci, ki so takoj po prevrati stopili v jugoslov. dobr. legije in mirovna konferenca ni mogla prezreti te naše upravičene želje in zahteve jugoslovánske države, ter je v mirovni pogodbi z Ogrsko odločila, da má tá stára slovenska pokrajina za vekomaj pripadniti držávi Srbov, Hrvátov in Slovencev.

Dolgi dve leti ste minili od tega dogodka. Rázni nam neprijáteljsko razpoloženi elementi so začeli širiti med národ láži, da je Jugoslávija dobila od antante mandát, da zaséde Prekmurje samo za krátek čas ter da bo razmejitvena komisija, ki je zdaj tú, določila Muro, či že nej Drávo, za stálno mejo. Mikolova »Domovina« in ešče drúgi strici onkráj na Madžarskem, štéri nemrejo pozábiti lepíh časov, gda so na račun dobroga in poštenoga prekmurskoga ljudstva eti med nami dobro živeli in nikaj nej delali, so vedno in vedno poskušali zasejati v Prekmurji nezadovoljstvo z vsemi mogočimi lážmi, obetajoč zmiraj skorajšno

zdrúžitev z Madžarsko. Kakši občútki navdájajo dnes te ljúdi, gda čújejo iz bregov pri Trdkovi in za Vel. Dolenci odmeve sekire, štéra zabija obmejne koleke in določuje državno mejo. Ali bodo se ti nahujskani elementi zdaj spreobrnili, ali bodo se zaspánci zbúidili in uvideli, da je zgodovina in pravica močnejša in silnejša nego sila. Ešče je čas, mati Jugoslávija zové vse svoje tak dolgo zgúbljene, a vendar pálik nájdene sinove! Odmevi zabijanje mejnih kolekov naj bodo resen »Memento« vsem, štéri se dozđaj niso mogli zdramiti!

Što je v delegácii pri razmejitveni komisiji od stráni Madžarov? Ar se od rázni stráni čújejo vsi mogoči glási, da je Mikola, Kolbenschlag, dr. Hajóš in drúgi v komisiji, ščémo dnes našim čitatelom naznaniti imena vseh madžarskih delegátov. Glávni delegát je polkovnik Károl Vassel. Njegoví pomočniki so kapetan Julij Grivich, kapetan Zoltán Hadfy, podporočnik Andor Berkovich, potem v Soboti dobro poznána Elek Sinkovich in Edi Pósfay; Alojz Teplicky, Iván Nemeš, Anton Bobek, László Zelovich in baron Fedor Vest. To smo z urádne stráni zvedili. Vse drúgo ni istina.

Razmejitvena komisija. Razmejitvena komisija med Jugoslávijov in Madžarsko, štéra svoj sedež má v Varaždini, sestoji iz treh sekcij: prva za rekognosciranje in ugotovitev meje po vojaških delegatih. Té del sestoji iz dveh naših in dveh madžarskih delegátov. Naš vodja je major Goldioni, madžarski pa je kapetan Grivich, sin znánoga hrvaškega generála Grivichiča! Tá sekcija je že svoje delo dokončala v Prekmurji in dognála, da smo Jugoslováni od severno-zapádne točke Toka do jugovshodne onkráj Dolnje Lendave do Mure zasedli v Prekmurji samo tisto granico, kak jo je določila trianonska mirovna pogodba, záto se granica nika nemre spremeniti. Samo vés Somorovci leži prek trianonske linije, zavolo tega bomo najbrž to vés Madžarom nazáj dáti. Drúga sekcija je cela komisija, sestavljena od delegátov entente; ona odloča o tom, či bi se prva sekcija nej mogla zglíhati zavolo kakše točke. V tom poglédi tá sekcija nema posla, ar je prva sekcija svoje delo v rédi in soglasno dokončala. Trétji tao komisije pa so inženirji, štéri tehničko delo dokončajo na meji, to mejnike (humpuke) postávjajo, kak jih je prva komisija odločila.

Prekmurska meja ugotovljena. Da je prvi tao komisije dognao, ka ide zdajšnja meja tak, kak je v trianonski pogodbi določeno, je s tem meja v Prekmurji za vekov veke določena. To naj pomlijo vsi hecari, štéri naše ljudstvo begajo, ka de za Prekmurje plebiscit ali pa ka se more meja načiše naréditi. Vsakši, štéri proti tomi dela, je veleizdajalec in de ostro kaštigani. Oni, štéri so v pondeljek kričali po Soboti in šópke metali, so takši veleizdajalci, štéri do kaštigani. Zapelano ljudstvo nam se mili, ostro kaštigo pa zaslužijo vsi hecari.

Madžarski letáki. Madžari trosijo po Prekmurji letáke, v šterih gučijo, ka naj ljudstvo pred komisijo ide in svoj votum dolj dá, za to nede bantúvanja, što de bantúvani, naj se zglási pri madžarskom zavúparniki. Madžarski zavúparnik nema guča v Jugosláviji, naše oblásti lejko kaštigajo vsakšega, kak zasluži, Madžar nemre ni enomi pomágati. Ljudstvo, ne vervajte tem letákom, plakátom, ne vervajte hecarom. Plakát je papir, nemre biti kaštigani, hecar pa se vsigdár skrjuje, gda trebej pokazati korážijo. Samo zapelano ljudstvo naslednje je kvárno, ar se nemre skriti pred právdov, gde ga čáka kaštiga! Prekmurje je in ostáne v Jugosláviji, vsakši naj to pomni, ka nede kváren.

Spremna nota. Kak je bila ratificirana trianonska mirovna pogodba, je predsednik francoske republike Millerand vódao nekšo pismo k

cu. V tom pismi se guči, ka razmejitvena komisija lejko poprávi granice, gde bi se delala krivica, a to samo, či Jugoslávija in Madžarska dozvolita. Obej držávi moreta dozvoliti, samo edna nej. Či se ne zglíhata, te ostáne pri meji, kak jo določi trianonska mirovna pogodba. Iz tega se vidi, ka se brez naše dozvole granica nikak nemre spremeniti. Jugoslávija nedozvoli v nikakšo spremembo. To je uvidela madžarska vláda, pa se je dála in pripoznala v Prekmurji mejo, kak jo zdaj držimo. Za toga volo obdržimo celo Doljno Lendavo, či ránč so jo želeli meti Madžari. Madžaronski hujskáci, zgúbite vsakšo vúpanje na Prekmurje, li idite kama vás srcé vleče, ljudstvo pa ne hecajte, ka ne de štéri kváren za volo vás.

Predsednik razmejitvene komisije je Anglež. Kak najstarejši oficir je Italijan, pa bi njemi šlo predsedstvo. A on je predsedstvo odklonio s pripombo, ka so Italijani prijátelji Jugoslovánov, pa nešče dozvoliti, ka bi štoj mislo, ka pomága proti právdi Jugoslovánom.

Važnost razmejitve v Prekmurji. Principi, kak velájo za razmejitev v Prekmurji, do veláli za celo razmejitev z Madžarsko in našo držávo. Záto je razmejitev v Prekmurji trnok važna. Do sedaj se je sklenila, ka cejla občina spádne v tisto držávo, kak jo je določila mirovna pogodba, samo pri vékših občinaj je delitev mogoča, tak na példo pri Subotici (Szabadka).

Pitanja na obmejne občine. Na željo razmejitvene komisije je okrajno glavárstvo v M. Soboti zahtevalo od župánstev obmejnih občin, da naj odgovor dájo na ta-le pitanja:

1. Ali vam je znáno, gde ide zdaj meja?
2. Ali má občina prek meje imánja? Gde i kelko?
3. Májo po edni vérti prek meje imánja? Gde i kelko?
4. Ali prereže meja ceste i poti?
5. Ali se nahájajo na ovoj stráni meje električne napráve, vodovodi, klálnice, žage, mlíni, itd., ki so služili občini?
6. Gde leži za Vašo občino cérkev, pokopalíšče (brütiv), šola i bolnica?
7. Odkéc dobi Vaša občina les za cimper i kúrjavo? Či ne kúrite z drvami, odkéc dobite šteinkol i drva za podžiganje?
8. Kama hodijo na senje Vaši veščarje? Ka odávajo, ka kúpújejo?
9. Ali máte kmétsko zadrúgo ali delavsko zadrúgo? Gde má svoj sedež?
10. Obstojijo kakše vodne napráve? Bode tiste potek meje motil?
11. Kelko Madjárov je v Vaši občini?
12. Kelko Slovencev je v Vaši občini?
13. Kelko vérstev je v slovenski?, kelko v rokaj madjárov?
14. Ali so se Madžari v občino priselili, ali od nekda tam prebivajo?
15. Od gda so v Vaši občini Slovenci?
16. Kakše vere so Vaši veščarje?
17. Ali moti potek zdajšnje meje lov ali ribičijo i na-kelko?
18. Ali má Vaša občina iz vérstveni vzrokov ešče kakšo želo?

Iz toga se vidi, ka se ide samo za vérstvena pitanja in to samo pri obmejnih občinaj.

Slovenci na Madžarskem prosijo za sprejem v Jugoslávijo. Kak je ántántna komisija v pondeljek in terek na meji bila, posluhnola je túdi sosedne vési na Madžarskem zavolo njuve želje. Té vesnice, gde bivajo Slovenci, so povedale željo, ka ščéjo pripádniti k Jugosláviji, ar so Slovenci in neščejo bivati v falirani Madžarski. Žao nam je za té dobre in poštene Slovence, liki garantiramo njim, ka de túdi njim ednok zasijalo sunce slobode v slobodni in demokratični Jugosláviji. Njih nigdár ne pozábimo!

Prekmurci, čitajte naš domači list: „Prekmurski Glasnik“.

NOVICE

Prekmurci, podpišujte 7% državno posojilo. Za te na gvušno dane peneze dobite 7% interese, pa prosti ste porcije. Najbogše in najbolje varno naloženi penezi so v tem državnem posojilu. Podpisovanje držij samo do konca toga meseca.

Protidržavne demonstracije v Prekmurju. Zánjega dnéva so madžaronski hecari lagali ljudstvi, ka de preminoči pondeljek v Murski Soboti plebiscit, pa ljudstvo tá more priti votum dávat. Za istino prišlo je v M. Soboti kakih 2000 ljudij, šteri so ščeli priti v mesto pred komisijo ántánte kak je te cajt ona tú bila. Maloštevilo orožnikov se je ljudstvi proti postavilo ob vходу v M. Soboti pri Ledavskom mosti, pa pri Radgonski cesti. Da je ljudstvo vidlo, ka so jih pálik madžaroni nalagali, je odišlo domou. Ni ednomi se ni nikaj zgodilo. Kak se je ántántna komisija pelala mimo Nemšovec, je nekaj lúdi tam stálo in demonstriralo za Madžarsko. Isto se je zgodilo ob meji v Trdkovi in Velkih Dolencih v pondeljek in torek. Oorožniki so nekaj glávni hecarov aretirali in odpelali v Maribor, gde čakajo kaštige, kak jo zaslužijo.

Uspeh protidržavne demonstracije. Tá demonstrácija je za Madžare potóm njuve politike. Z velikov agitácijov in žmetnimi penezi so ščeli Prekmurce spraviti v Soboti, računali so na dosta desetjezer lúdi. A prišlo jih je komaj okolik 2000 lúdi, ki naj bi votume dáli za Madžare, vsi drúgi so domá ostali in tej so s tem votum dáli za Jugoslávijo. Prekmurje má 92.000 lúdi, te je 90.000 lúdi bilo za Jugoslávijo. Madžaroni, ali ne razmite teh numer? Lúdstvo Vás je obsodilo, enjajte z Vašim hecarskim delom!

Sláva našim rodoljubom. Ár je dné 19 tm. zapelano prebivalstvo iz gornjega tála Prekmurja nasedlo túhinskim in domáčim madžarskim agentami i fiškálíšam, pa je poskušilo pred ántántov komisijov v M. Soboti demonstrirati proti Jugosláviji v korist Madžarske, zbráli so se domáči pojbbe iz Beltinske okolice — šteri so se že ednok borili za osloboditev svoje domovine izpod neprijateljskega madžarskega járma — i so se samovoljno podáli na granico gornjega Prekmurja, da bránijo svojo rojstno grúdo pred svojimi izdajalcimi brati. Kak so tej rodoljubi zapázili množico, kak je kričala madžarskemi orsági i so izdajalsko zdignoli zástave, pod šterimi so skoz dugi stoletja trpeli, zavrela je v njihovi srcaj slovenska krv, skočijo na nosilce zástav, raztrgajo jih i z njihovimi drogami nesmileno udárijó na levo i desno med izdajalce, šteri so kak snopje pádali eden na drúgoga. V pár minutaj je bilo polje demonstrantov prázno i je zavládalo pálik jugoslovensko razpoloženje. Popejvali so jugoslovánske národne pesmi, štere so ozráčje svečano pretresle i novi kristálnó čistí jugoslovenski dúh je počisto okuzno podnebjé. Sláva našim domáčim junákom!

Pondeljski dogodki so pokazali, da so madjaronski elementi v Prekmurju ešče vedno rávnotak nadúti, rávnotak domišljavi in rávnotak nepoboljšljivi, kak so bili pred dvema letoma. Velki tao krivde zadene v tem oziru našo upravno oblásti, štera je nastopala proti tem ljudem z neverjetno mehko in popústljivostjo in jim izkázovala naravnost usluge. V tem oziru trebej náčiše delati, trebej energične roke. To je naša najnujnejša zahteva!

Čudno. Zakaj nimajo slovenski dnevniki svojih poročevalcev ob razmejitvi v Prekmurju?

Govorite slovenski! Lepo je videti povsédi listke s tem napisom, teda ne moremo reči, da bi kaj dosti izdali. Posébnó greše v tem poglédí različni trgovci, obrtniki, oštarjáši itd. Ako pride k takšemi človeki naš kmet, bode govorio ž njim lepo slovenski; ako pa pride k njemi inteligent, ga bo nagovorio v blážení nemščini. Dosti je tega kriva naša inteligenca sáma, ki je preveč popústljiva in mehka in se ne zaveda, da je národen greh govoriti s človekom v túhinskem jeziki, čeprav zná slovensko. Nájevč pa v tem oziru grešijo židovski trgovci; té moremo najprvle navádti slovenski; eden nájbólj zagriženih pa je pek Polak in njegova rodbina, ki peče nájslabši in nájdragši krúh v Prekmurju; na njegovo mesto bi trebelo dobiti zavednega slovenskega trgovca, ki bode poštenejše izvršio svojo obrt.

„Jugoslaviji v odgovor“. Celi čas ni bil ni eden človek ustreljen, ni eden ranjen. S takim neresničnim poročanjem so samo veliko škoduje državi. Sicer pa »Jugoslavija« itak to dela.

„Slovcu“ v odgovor. Demonstracije v Prekmurju ni kriv prav nič centralizem, temveč prav mnogo klerikalne »Novine«, ki celi čas hujskajo proti državni avtoriteti in uredbam. Prekmurci odklanjamo avtonomijo, ker je to za nas predrago. Iz slabega gospodarskega položaja nas bo rešil Beograd s svojim širokim državniškim pogledkom, kar je že prav mnogokrat ravno radi Prekmurja dokazal. Da bi že preje zginila ovirajoča oblast deželne vlade v Ljubljani, bi bilo pri nas že mnogo boljše. Klekl se rad postavlja kot prekmurški poslanec, pa ni do sedaj še nič napravil za Prekmurje, ker ni zmožen in ker kot klerikalni poslanec niti neče in ne more. Zahteve do vlade, ki jih Klekl sklepa na shodih, pobere vsikdar iz resolucij JDS, ki res za Prekmurje dela in izkazuje uspehe, doseglá bi že več, da jo ravno Klekl ne ovira s svojim delom in »Novinami«.

Aretiranih je bilo do sedaj v Prekmurju okoli 30 lúdi zavolo proti državne agitácije.

Naročnikom! Vsi, ki so v zamúdi z naročnino, se prosijo, da isto vpošlejo po priloženom čeki. — Upravništvo.

Prodá se eden prima koncertni klavir in in eden krasno lepoga glása, 7 registrovni harmonium. Pitanje v kavárni pri Kroni, M. Soboti.

Državna posredovalnica za delo podružnica za Mursko Soboti in Prekmurje v M. Soboti sporoča, da se toga zavoda poslužilo v času od 11. do 17. septembra 1921. 106 strank in sicer 53 delodajalcev, 53 delojemalcev in 188 pa posredovanj. Od 1. januarja do 17. sept. 1921 je pa bilo 6835 strank in sicer 3351 delodajalcev, 3485 pa delojemalcev, 2629 pa posredovanj. — **Iščejó se gozdni delavci (drvargye),** ki šče iti na to delo, naj se zglási pri državnoj posredovalnici za delo v Murski Soboti. Prekmurci, siromáki, delavci ne zamúдите zlate prilike lepoga služá, nego se zglasite za to delo kak v največjem številu!

V Kobiljah je bio pred pár dnévi ustreljen na meji nekši človek, kak je ščeó iti brez dozvole preko meje, pa je na klic vojnika »stoj« nije obrtao. Vojnik je ravnao popolnoma prav! Švarimo naše lúdi, naj ne idejo prek meje brez dozvole, na vsak vojaški klic pa se morajo ustaviti!

Poškodbe telefonske in brzojavne naprave. Opazilo se je, da so šolarji in pastirji poškodovali tel. in brz. naprave od Mačkovec proti Stanjevcem. Pobili so námreč mnogo izolátorjev, šteri pa dnesdén mnogo stánejo. Pozivajo se stariši, da pázijo na otroke, da ne učinivljejo takih poškodb, sicer bi se strogo kaštigalo.

Tolvajija. V noči od 14. na 15. t. m. je bilo izpodkopano od neznánih storilcev v skladišče carinskega oddelka v Hodoši. Iz kleti je bilo vsled tega odnešeno: 3 čase iz stekla, vredne 328 K, 6 in pol kg domáče prálne žájfe, vredna 150 K, 1ročna torba iz plátina, vredna 100 K, 90 gr. vrvi, vredne 100 K. Pumpa za beciklj, Skupna škoda znaša 878 K.

ŠOLSTVO.

x Premeščenje. Avgust Minkuš, nadučitelj iz Skaručne v Koprivniku. Miroslav Kraušček, učitelj iz Tržiča v Murski Soboti na državni 5 razr. Josip Mešnar, zač. prid. voditelj v Dobrovniku, za učitelja v Cankovi. Margareta Grahkova, pom. učiteljica na Pragerskem v Markovcih. Milica Jurkovič, zač. prid. učiteljica okr. šol. svetu v Murski Soboti, za učiteljico v Mariboru. Dominko Šaša, za učitelja v Dolnji Lendavi na slov. osn. šolo.

x Odveza od službe v Prekmurju. Jelica Dežman, učit. kand. v Ljubljani, zač. prideljena za učiteljico v Cankovi, ker do danes ni nastopila svoje službe. Marija Strubelj, abs. 4. letnika v Ljubljani, zač. prid. za učiteljico v Markovcih, ker do danes ni nastopila svoje službe. Franc Deutsch, pom. učitelj v Budincih, na lastno prošnjo, ker nadaljuje študije v Ljubljani. Ivan Špendal, pom. učitelj v Murski Soboti, ker do danes ni nastopil svoje službe.

x Pokojnino so dobili: Nemeth Janez, bivši nadučitelj v Turnišču; Nemeth Matilda, bivša učiteljica v Turnišču; Paller Koloman, bivši nadučitelj v Veliki Poljani; Rac Ludvik, bivši nadučitelj v Lipi.

x Združitev vodstva slovenske in madjarske osnovne šole v Dolnji Lendavi. Višji šolski svet je odredil, da prevzame vodstvo madjarske osnovne šole v Dolnji Lendavi s pričetkom šolskega leta 1921/22. voditelj novo ustanovljene slovenske osnovne šole v Dolnji Lendavi, Franc Golob. Dosedanji začasni voditelj madjarske šole, Ljudevit Seči, se na lastno željo odvezuje od šolskega vodstva in prevzame le razredni pouk na isti šoli. Da bo Golobu omogočeno uspešno vodstvo obeh šol, se Golob oprošča razrednega pouka. Kot njegovega namestnika v razrednem pouku je okrajni šolski svet v M. Soboti pridelil Josipa Birso, doslej prideljenega v službovanje istemu okr. šol. svetu.

x Razširitev šole v Dolnji Bistrici. Višji šolski svet je Dolnjo Bistričko enorazrednico rarširil na dvorazrednico.

x Nove vzporednice. Višji šolski svet je dovolil, da se početkom šolskega leta 1921/22. na drž. petrazrednici v Murski Soboti in sicer še k IV. razredu, otvori začasna vzporednica; isto je dovolil vzporednico k I. razr. na r. k. osnovni šoli v Srednji Bistrici.

x Zborovanje učiteljskega društva se ne vrši 10. oktobra, kakor se je zadnjič pomotoma objavilo, ampak v četrtek, dne 6. oktobra ob 10. uri v državni šoli v M. Soboti.

x Na državni realni gimnaziji v M. Soboti se prične pouk v prvem razredu v pondeljek 26. septembra ob 13. (ob 1. uri popoldne) v poslopju meščanske šole.

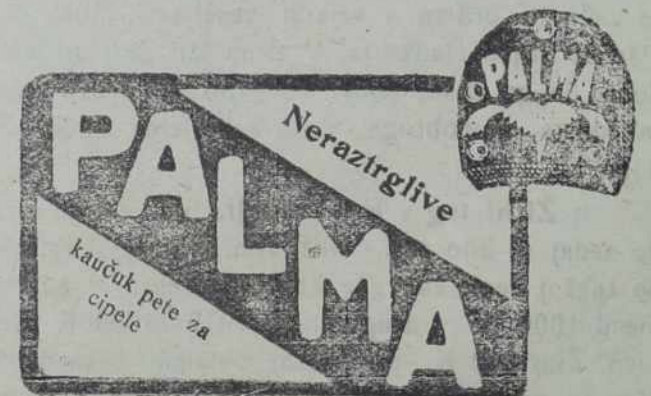
POLITIČNI PREGLED.

JUGOSLAVIJA: Naš král Aleksander I. se je vrnio iz Pariza v Beograd. Parlament de v krátkom časi vkúp pozváni, da král prisego dolj dá na ustávo. — Finančni minister je na nekšo pitanje odgovorio, da v prihodjem leti, 1922 državni proračun nede meo primanjkanja, to je dohodkov de telko kak izdatkov. S tem dosežemo prvo mesto na sveti, ár dozday ni edna držáva nemre tega doségnoti. S tem pa túdi šeo kurz naših penezov kvišku. — Zavolo slaboga kurza naših dinárov bila je v Beogradi obdržána konferenca, v kakšo formo de se moglo tomi pomočti. Sklenilo se je vážno. V časih, kak je konferenca vkúpstopila, je dolár spadno za skoron 30 K.

AUSTRIJA: Madžari ešče dozday so nej odišli iz Zapádne-Ogrske, štera je spádnola k Austriji, pa de za to italijánska in naša vojska šla proti Madžarom. Kak so ščeli Austrijci svoje vojáke v boj poslati proti Madžarom, so se vojáki spuntali in niso ščeli iti. Vidi se, ka Austrija samo od túhinski držav živé.

MADŽARSKA: Finančni minister Hegedúš je odstopo. ár se je vópokázalo, ka s svojimi načrti nemre rešiti Madžarsko pred gospodarskim polomom. — Na zapádnem ogrskom so Madžari samostojno republiko vóskričali. Vodja sta poslanca Lingauer pa Fridrich. Tej republiki so določeni krátki dnévi.

POLJSKA má novo ministerstvo, sestojéča iz samih čestnikov. Predsednik je rektor tehnične šole v Varšavi Antony Ponikowski.

GOSPODARSTVO.

Agrarna reforma.

V govoru drž. poslanca g. Jožefa Klekl-a obdržanem v konstituenti dne 10. maja 1921 razglašenem v »Novinah« št. 24. dne 12. junija 1921, na to vknjigi »Prekmurje« izdani po sveučeliškem profesorju g. Slaviču dotaknjena je tudi agrarna reforma.

Ker so trditev v nevedenem govoru, kakor tudi v knjižici »Prekmurje«, kar se tiče agrarne reforme popolnoma napačne, prosim g. urednika »Prekmurskega Glasnika«, da izvoli natisniti v svojem cenjenem listu sledeče:

1. Ni res, da bi veleposestva v Prekmurju, ki spadajo pod agrarno reformo, posedovala 80.000 kat. oralov, ampak je resnica, da posedujejo vsega skupaj le okroglo 35.000 kat oralov; torej dovolj velika razlika.

2. Popolnoma izmišljeno je, da bi se iz veleposestev stoječih pod agrarno reformo v Prekmurju izvažal les ali iz Prekmurja.

3. Tendenciozna in resnici neodgovarjajoča je trditev, da pri agrarni reformi ni Prekmurcev razun v Beltincih eden baje na intervenciju g. Klekl-a in v Dolnji Lendavi eden, katerega si pa on želi. Resnica pa je, da so se vsi Prekmurci, ki so se za to prijavili, sprejeli in sicer pri Okrožnem agrarnem uradu je v službi pravnik iz Noršinec g. Rengjeo, v Beltincih pri veleposestvu g. Kūhar iz Bratonec (sedaj sprejet v službo pri železnici v Mariboru), na veleposestvu Szapary je bil ves čas uslužben g. Kološa, kateri je v dobival plačo skozi nekoliko mesecev svoje bolezni, v Dolnji Lendavi je g. Gabor iz Črenšovec in Kavaš iz Beltinec. Nečem naštevati, koliko logarjev se je sprejelo v službo.

V zadevi Rusov pač bi trebalo gg. nekaj približnih informacij, ker oni vhodijo v agrarno reformo kot Pilat v Credo.

Kar se tiče lesa in drv, lahko zagotavljam gg., ki tako pridno prigovarjajo in zakrivajo pravo stanje, da niso Prekmurci še nikdar dobili toliko lesa in drv in pod takimi minimalnimi cenami, kakor so jim to izposlovale le oblasti agrarne reforme in nikdo drugi, ker ti drugi, so prišli na dan s svojimi predlogi šele tedaj, ko je bila cela zadeva že rešena.

Mato Gregorovič,
šef okr. agr. urada.

q **Jesén.** Z denšnjim dnévom smo v jesén stopili, ljudstvo začne sejati, samo da z velikim stráhom gléda to sejanje in malo vūpanje má k tomi deli, da bi s toga veliki blagoslov zrásti mogo. Zemlja je trno süha in zrnje brez mokrine de se žmetno klicalo, zlejška se má zgoditi, da polojno božidára v toj sühoj zemlji zdögne in na to rejtko sejstvo dobimo. Rávnó za volo toga nede škodilo, či kmetovje do zdaj malo bole gosto sejali, kak navádnó.

S á d. Jáboka in grūške so že zrele, odávajo se po kg 3.50—4.—K. Dosta trgovcov jeste, šteri po toj ceni kúpújejo in oni ednok dragše odávajo. V tákšo formo naš trūd tistim žebke napunjáva, šteri nikaj netrpíjo s povanjem. — Brátva. Grozje je že tudi zrelo in v več mestaj se začnola brátva z velikim veseljem. Mošt má višé 20 sopin sladkorja. V etom leti de vino jáko dobro in ga dosta bode. To süho leto grozji valá, tak dosta in dobroga vina kak letos bode, že dugo nej bilo.

q **Žitni trg v Prekmurji.** Stálne cene ešče do sedaj ni bilo silji. Naši žitni trgovci kúpújejo po takšoj ceni, kak gde kúpiti morejo; v ednom mestu 1000 K, v drugom pa 1010—1030 K pšénico. Žito 800 K, pri mlinaj omeleno brez meričine so cene tudi različne, keliko mlinov, teliko

féle cen. Rávnó tak otrobje, v ednom mestu 6, v drugom 8 K prosijo po kg. Graja nega. Krompirje 300—350 K či se že kjer dobijo. Koruze tudi nega. Strameno zrnje na vékše nazáj držijo za volo manjkanja krme, kmetovje do piriljeni ešče najlepše zrnje mári polagati, ár drugo nedo meli. To de pa se na naš kvár šlo in s tem do se živeži cene podigávale.

Zahvála.

Vsi tisti, ki so globoko našo žalost o priliki smrti naše nepozabljive matere na kakšištéč način omiliti se potrudili, naj primejo tém potom našo iskreno zahválo.

Murska Sobota, 22. septembra 1921.

Obitelj Heimer.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, akik felejthetetlen édes anyánk elhalálózása alkalmával mély fájdalmunkat bármily módon enyhíteni igyekeztek, fogadják ez uton leg-hálásabb köszönetünket.

Murska Sobota, 1921. szeptember 22.

Heimer Testvérek.

Ugoden nakup!

Anton Hack, zemljiški posestnik v Tratah (Wiesenbach) hšt. 34 pri Gornjem Cmureki, politični okraj Maribor, prodá takoj svoje 20 oralov (plūgov) veliko prvovrstno kmečko vérstvo, obstojéče iz novih hišnih in gospodárskih hrambov, vse v brezhibnem stáni z njivami, trávnki, velikim sádnim vrtom, gozdom in brajdami. Osem gláv živine. Vérvstvo je oddaljeno 5 minut od okrajne ceste Gornji Cmurek—Gornja Radgona in četrt ure od železnice Maribor—Ljutomer. Kupna cena ugodna!

TRÜGE

(škrinje) za mrtve v vsákoj velikosti in vse mrtvaške potrebščine se dobijo pri

ALBIN SAGADIN

v Beltinci.

Novo prispeli

Cerkveni zvoni

právi iz bronca, jamstvo na desét let. V magazini okoli 50 falátov, rázne velikosti pri: **METALLUM D. D., Zagreb** Ilica 134. Telef. 1—98.

Zahtevajte cenovnike!

? ŠČÉTE KAJ KÚPITI ?
ALI
MÁTE KAJ ODATI ?

Razgláshajte v „Prekmurskom Glásniku“!

ZVONOVÍ cerkveni
iz bronca

dobavlja

„DELTA“ D. D. Zagreb,
Martičeva ul. 15. (produljena Jurišičeva).

Amerikancom!

V Sebeborcih je eden 13 plūgov velki grünt na odajo, šteri je v ednom falati. Poleg grūnta je telko drv, ka se ž njimi lejko cigla za eden hram zežgé.

Pita se naj pri

Vogler Károli, Cankova.

SAMO EDNOK

probajte pri meni kúpúvati leder, poplate pa drūge čevljárske potrebščine, nigdár nete šli v drugo trgovino. Franc Cör trgovec v Murski Soboti.

Fal cena! Dobro blágo!

Leder, kože in poplati.

Kúpújem vsefelé kože, tudi vzemem v delo vsefelé sirove kože, štere se izdelújejo v fabriki I. Sinigoj, prvléj Steijer v Ljutomeri. V zálogi mam vsefelé ledra, poplate in tudi vse šusterske potrebščine. Poglednite v zálogo.

ALBIN SAGADIN
trgovina z ledrom

v BELTINCI, (Prekmurje).

Peterka Ivan

železna trgovina v **M. Soboti**,
Šolska ulica (poleg Peterkove gostilne).

Priporočam vsefelé železno blágo, kak šine, obroče, plūge, dobro škér za meštre, motike, lopate, rasoja, grable, lance, cveke, pumpe za stúdenca, ménše i vékše šparhete i péči, železne križe, posodo, fárbo itd., nadale tudi špeci-rijsko blágo po nájnižjoj dnevni ceni.